

Verlangens joden en Palestijnen niet met elkaar in strijd

Op zoek naar veiligheid en gerechtigheid

Eindelijk leek er (september 1993) iets nieuws geboren te worden tussen joden en Palestijnen; de hoop op vrede steeg. Maar de onderhandelingen verlopen uiterst moeizaam en staan zelfs stil na de recente gebeurtenissen. Menigeen is teleurgesteld en maakt zich ongerust: het vredesproces in het Midden-Oosten, komt daar nog wat van? Is het proces 'onomkeerbaar', zoals optimisten beweren? Of gaat straks de bloedige strijd weer verder, zoals de pessimisten verwachten?

door J.M. SNOEK

Voor ons inzicht in de problematiek is het van belang te weten welke gevoelens en verlangens een rol spelen bij de twee partijen in het conflict. Dat is voor ons het gemakkelijkst t.a.v. het joodse volk, "het volk van de profeten, de stam van het verbond". Terecht wordt mijns inziens gesproken van onze onopgeefbare verbondenheid als christenen met dat volk.

We weten bovendien dat tijdens de Duitse bezetting de joden weggevoerd werden en aan de ondergang prijsgegeven. Mijn generatie heeft dat met eigen ogen gezien. Goed te begrijpen was dan ook het besluit van oud-minister van defensie Vredeling in 1973 om zonder nader overleg met de regering wapens te zenden naar Israël, toen dat land tijdens de Jom Kippoer oorlog in het nauw kwam. "Ik heb ze zien halen," zei Vredeling. Hij overtrad de regels want de veiligheid van Israël was in het geding.

Angst

Wie beseft dat het joodse volk eeuwenlang is vervolgd, zal alle begrip hebben voor het feit dat het grondgevoel van de joden in en buiten Israël angst is, ook al is Israël nog steeds militair gezien verreweg de sterkste stat in het Midden-Oosten en geniet het de steun van de enige nog overgebleven supermacht: de Verenigde Staten.

Met het grondgevoel van angst correspondeert bij het joodse volk het diepe verlangen naar veiligheid. In de hoop om eens veilig te zullen zijn is men de vredesonderhandelingen begonnen. Mijns inziens behoeven we er dan ook niet aan te twijfelen of Rabin zal de overgrote meerderheid van het joodse volk achter zich krijgen, indien maar vast komt te staan dat door de uiteindelijke overeenkomst Israëls veiligheid gegarandeerd wordt.

Vluchtelingenprobleem

Voor ons is het moeilijker, de gevoelens en verlangens van de Palestijnen te begrijpen. We weten weinig van hen af; we hebben zelden of nooit een Palestijn ontmoet. Misschien weten we niet eens dat naar schatting 10% van de Palestijnen geen moslim maar christen is. Naar aangenomen wordt stammen ze af van de oorspronkelijke joods-christelijke gemeente.

Weinig of niets weten we van hun jongste geschiedenis en dan doel ik op wat hun in 1948 bij

de stichting van de staat Israël en daarna overkomen is: honderdduizenden Palestijnen werden vluchteling en kregen nooit toestemming om naar huis en haard terug te keren.

Het is de vredesbeweging in Israël geweest die velen de ogen heeft geopend voor wat er in de loop der jaren in de bezette gebieden is gebeurd. (Foto: vredesmars in Jeruzalem. WRK)

Nu is door velen en ook door mij jarenlang geloofd dat Israël niets met het ontstaan van het vluchtelingenprobleem te maken had. "De Arabische bevolking had rustig kunnen blijven en Israël zou hun geen strobreed in de weg hebben gelegd," zo is wel beweerd. Ere wie ere toekomt, het zijn joodse historici geweest die deze mythe hebben doorgeprikt.

Mythen

Als eerste noem ik Simha Flapan die (in 1987) zijn *The Birth of Israel - Myths and Realities* publiceerde. Flapan beschrijft niet minder dan zeven 'mythen'; verhalen die wel geloofd worden maar niet echt gebeurd zijn. De

derde mythe luidt: "De Palestijnen vluchtten vrijwillig". Hoe het dan wel is toegegaan, verneemen we ook. Kort daarop (ook in 1987 en onlangs herdrukt) verscheen het proefschrift van de Israëlische historicus en journalist Benny Morris, *The birth of the Palestinian refugee problem, 1947-1949*. De auteur gaat na van stad tot stad en van dorp tot dorp, hoe het precies gebeurd is. Zo beschrijft hij de verdrijving van de bevolking van Lydda en Ramee door het Israëlische leger onder bevel van Rabin. Ben Goerion gaf zijn goedkeuring. Morris beschrijft de martelgang van de duizenden in de schroeiende zon van Lydda naar het Arabische Ramalla. Velen, vooral kinderen, stierven onderweg door uitputting, honger of dorst.

Dat zijn schokkende feiten en je wilt er eigenlijk niet aan.

Een Palestijnse christen, ds. Naim Stifan Ateek, schreef een boek dat ook in het Nederlands uitgegeven is: *Recht en gerechtigheid - Een Palestijnse bevrijdingstheologie* (Den Haag, 1990). Met Ateeks theologie kan ik het onmogelijk eens zijn, maar wat hem in 1948 overkomen is (hij was toen een jongen van elf) zou ieder moeten lezen. Ateek beschrijft het hem en zijn volk aangedane onrecht, wil het lijden ook van het joodse volk begrijpen en is uitdrukkelijk bereid met Israël in vrede te leven.

Dan is er nog niets gezegd over wat er in het bezette gebied in de loop der jaren is gebeurd. Opnieuw: ere wie ere toekomt; het is de vredesbeweging in Israël geweest (sommige leden ervan zitten nu in de regering!) die de ogen van velen binnen en buiten Israël daarvoor geopend heeft. Wie echt kennis genomen heeft van wat de Palestijnen hebben ondergaan, zal begrijpen dat hun grondgevoel verbittering is; daarmee correspondeert een verlangen naar gerechtigheid.

Het is mijn overtuiging dat deze verlangens (veiligheid voor Israël en - althans een gedeeltelijke - gerechtigheid voor de Palestijnen) niet met elkaar in strijd zijn; integendeel zelfs. Ook meen ik dat wij, door begrip te tonen voor de gevoelens aan beide kanten, de zaak van vrede en gerechtigheid dienen; al is het maar een heel klein beetje.

Ds. Snoek woonde en werkte van 1958-1969 te Tiberias, Israël.

STEL JE VOOR. . .

Pieter Boomsma

Jachtlaan 143A
7313 CW Apeldoorn

... dat de gemiddelde leeftijd van kerkeraden in ons land zo rond de 35 jaar zou liggen. Eén zorg zou er zeker minder zijn: aandacht voor de jongere leden van de gemeente. Nu is het nogal eens moeilijk om echt tijd vrijgemaakt te krijgen voor een bezinning op het gemeentezijn. Tenminste, vanuit het perspectief van de jongere leden. Ik moet me sterk vergissen, als het niet zo is dat in veel gevallen de bezinning niet verder komt dan de vraag of iets wel haalbaar is. Maar wanneer een kerkeraad zich afvraagt of iets haalbaar is, heeft die vraag meestal te maken met oudere gemeenteleden. Somberegacht, kun je zeggen dat die nu eenmaal een vuist kunnen maken. Hun bijdrage inhouden of verminderen; het huisbezoek domineren met hun klacht, en zo kun je nog wel wat voorbeelden bedenken. Jongeren doen dat niet zo gauw. Ze haken af of leggen zich - gezagsgetrouw? - bij de zaak neer en zitten hun

tijd uit. Het gevolg is, dat je, wanneer je praat over 'ruimte' of 'een eigen plek' voor jongeren, nogal eens te horen krijgt dat dezen alle ruimte krijgen, maar niet benutten. Makkelijk praten is dat. Het is immers zo, dat je pas weet of ze echt ruimte krijgen wanneer ze erom vragen. Zolang ze dat niet doen, is er niks aan de hand. En waarom doen ze het niet? Toch dikwijls omdat ze al vaker met het hoofd tegen de muur zijn gelopen? Wat dat betreft is het bijzonder dat zoveel jongeren toch telkens weer meedoen. Club- en sooswerk, jeugddiensten, diakonale projecten. Die gemiddelde leeftijd waar ik over begon, komt niet uit de lucht vallen. Uit de hemel misschien enigszins. Het nieuwe moderamen (dagelijks bestuur) van de generale synode van de Nederlandse Hervormde Kerk heeft, waar het de leden betreft die vanuit de synode zijn gekozen, een gemiddelde van 34 jaar. Uniek. Moderamenleden

waren toch altijd 'middelbaar', of nog ouder? Zou hier een nieuwe trend zijn gezet? De leeftijdsgroep van 35 - 50 wordt nogal eens als problematisch gezien. Die mensen zijn druk met andere zaken. Welke rol speelt het geloof wanneer je carrière maakt? Waar heb je tijd voor? Maar ligt dat aan hen? Of zou het kunnen zijn dat de kerk het hun moeilijk maakt? Net zo moeilijk als de leeftijdsgroep 15 - 35? Onzakelijk bezig zijn, vergaderen tot in lengte van dagen, lang praten en geen duidelijke besluiten nemen. Al die dingen waarvan je in je dagelijks werk leert dat ze niet kunnen. Vreselijk drukte maken om dingen waar jij de zin niet van inziet. Altijd hetzelfde zeggen en doen, in de kerkdienst en bij alles wat met de kerk te maken heeft. Altijd hetzelfde stokpaard berijden (als ouderling, gemeentelid, predikant). Om het wat positiever te zeggen: 'Hoe zouden we de organisatie en de zorg voor elkaar in de

kerk vrolijker en zakelijker kunnen aanpakken?' Misschien dat iemand nu moppert, dat ik over de lijdenstijd hoor te schrijven. Daarmee ben ik het niet oneens. Maar stel dat we een deel van de bezinningstijd in deze periode zouden gebruiken voor deze zaak. Samen en alleen nadenken over de vraag met hoeveel plezier mensen kunnen werken in en voor de kerk - en dus voor de Heer van de Kerk. Wie weet waar het goed voor is. In ieder geval ben ik benieuwd naar het effect van de 'de club van 34' voor de hervormde synode en kerk. Hartelijke groet

Pieter